MATERIAŁY

Pamiętnik Cieszyński
Tom 22, 2017
PL ISSN 0137–558X

MICHAEL MORYS-TWAROWSKI
Polskie Towarzystwo Historyczne
Oddział w Cieszynie

GENEALOGIA JASTRZEMBSKICH (JASTRZĘBSKICH), MIESZCZAŃSKIEGO RODU Z CIESZYNA, OD KOŃCA XVI DO POCZĄTKU XX W.

Literatura genealogiczna traktująca na temat rodzin mieszczańskich z Cieszyna nie jest zbyt obszerna. Wiktor Karger napisał artykuł o rodzinie Cunradów. Hans Hugo Weber, opracowując genealogię rodziny Demelów z Opawy, uwzględnił również jej cieszyńską linię, z której wywodziło się dwóch burmistrzów Cieszyna. Gregor Semrad zestawił genealogię rodu Gorgoschów. Uwagę badaczy przykuwały też stosunki rodzinne wyróżniających się przedstawicieli cieszyńskich rodzin mieszczańskich. Wacław Gojniczek wykazał, że św. Melchior Grodziecki nie pochodził ze szlacheckiej rodziny Grodzieckich herbu Radwan, lecz najprawdopodobniej był przedstawicielem cieszyńskiej rodziny mieszczańskiej Grodskich. Ten sam badacz w studium dotyczącym elity władzy Cieszyna na przełomie XVI i XVII w., zawarł szereg szczegółów na temat genealogii najważniejszych rodzin mieszczańskich tego okresu. Janusz Spyra w swoich tekstach poświęconych Włochom, którzy zamieszkali w stolicy Księstwa Cieszyńskiego, również poruszał zagadnienia genealogiczne. W moich wcześniejszych artykułach przedstawiłem powiązania rodzinne osiadłych w Cieszynie rzeźbiarza Józefa Prackera (zm. 1790) i malarza Piotra Brygierskiego (zm. 1718)[1].

---

1 Viktor Karger, *Archivalische Beiträge zur Familiengeschichte der Cunrad*, „Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Schlesiens", 17, 1922/23, s. 56–58; Hans-Hugo Weber, *Die Nachfahren des Martin Demel zu Troppau*, „Sudetendeutsche Familienforschung", 20, 1978, s. 171–191; Gregor Semrad, *Stammfolge Gorgosch aus Teschen in Ostoberschlesien*, „Archiv Ostdeutscher Familienforscher", 12. Lieferung, 20. November 1994, s. 597-605; Wacław Gojniczek, *Uwagi o pochodzeniu św. Melchiora Grodzieckiego. Przyczynek do genealogii mieszczańskiej rodziny Grodskich z Cieszyna*, „Genealogia. Studia i Materiały Historyczne", 13, 2001, s. 49–58; tenże, *Elity władzy w Cieszynie na przełomie XVI i XVII wieku*. [w:] *Samorządowość i elity władzy w Cieszynie na przestrzeni dziejów*, red. Idzi Panic, Cieszyn 2002, s. 73–88; Janusz Spyra, *Kobiety, wino i... kupcy włoscy w Cieszynie w czasach nowożytnych*, [w:] *Vážně i nevážně o víně. Sborník k padesátým narozeninám PhDr Karla Müllera*, [red. Petr Tesař], Opava 2008, s. 93–108; tenże, *Włoska mafia na Śląsku? O zapomnianej emigracji z Italii na Śląsk, przede wszystkim Górny w czasach nowożytnych*, [w:] *Korzenie wielokulturowości Śląska ze szczególnym uwzględnieniem Śląska Górnego*, red. Antoni Barciak, Katowice – Zabrze 2009 (Kultura Europy Środkowej, t. 12),

Tematem niniejszego artykułu jest genealogia rodziny Jastrzembskich. Cieszyński burmistrz i kronikarz Alojzy Kaufmann (1772–1847) w swojej kronice wylicza ich pośród 19 rodów mieszczańskich osiadłych w Cieszynie od czasów piastowskich[2]. Jeśli chodzi o przedstawicieli tej rodziny, Witold Iwanek w *Słowniku artystów na Śląsku Cieszyńskim* zamieścił krótki biogram malarza Henryka Jastrzembskiego (ur. 1812)[3]. W literaturze można też natknąć się na wzmianki o fotografach Ryszardzie [I] Jastrzembskim (1839–1908) i jego synu Karolu Auguście Ryszardzie (1877–1952)[4]. Biogramów doczekali się także dwaj inni synowie Ryszarda: Ryszard [II] (1879–1944), fotograf w Komorowicach, o którym pisał Piotr Kenig oraz Wilhelm (1884–1933), fotograf w Dziedzicach, o którym z kolei pisał Erwin Woźniak[5].

Pierwsi Jastrzembscy w Cieszynie

Protoplastą rodu Jastrzembskich z Cieszyna był przypuszczalnie Jerzy, który 3 VII 1589 r. od Bartosza Lopiechy i Jerzego Weselowskiego, opiekunów Zuzanny, córki zmarłego Piotra Lopiecha, odkupił dom w Cieszynie na Nowym Mieście[6]. W 1595 r. podpisano umowę przedślubną między Jerzym Jastrzembskim a Zuzanną, córką zmarłego Piotra Lopiecha[7]. Z kolei w 1607 r. żoną Jerzego Jastrzembskiego była Łucja, pasierbica Jakuba Machaczka[8].

Hipotetycznie chodzi o jedną i tę samą osobę. Jerzy Jastrzembski żył jeszcze 7 VIII 1614 r.[9] Zmarł przed 5 III 1635 r., kiedy Wacław Zeman odkupił od jego spadkobierców dom w Cieszynie. Pozostawił syna Wacława [I] i córkę, która przed 5 III 1635 r. poślubiła Wacława Kucharza[10].

---

s. 106–116; Michael Morys-Twarowski, *Genealogie sochaře Josefa Prackera (Proczkera)*, „Těšínsko", 53, 2010, 2, s. 25–26; tenże, *Genealogie malíře Petra Brygierského*, „Těšínsko", 54, 2011, 1, 16–17.

2 Aloys Kaufmann, *Gedenkbuch der Stadt Teschen*, , t. 1, wyd. Ingeborg Buchholz-Johanek, J. Spyra, Cieszyn 2007, s. 322.

3 Witold Iwanek, *Słownik artystów na Śląsku Cieszyńskim*, Bytom 1967, s. 51.

4 Dominik Dubiel, *Warsztaty fotograficzne Cieszyna*, „Dagerotyp", 1994, 2, s. 25–29 (*non vidit*); Tadeusz Kopoczek, *Portreciści Cieszyna*, „Kalendarz Cieszyński" 1999, s. 236–237; D. Dubiel, *Z dziejów cieszyńskiej fotografii (II)*, „Kalendarz Cieszyński" 2001, s. 159; Jaroslav Kocian, *Počátky fotografie na Těšínsku*, Opava 2010, http://www.itf.cz/dokumenty/jaroslav-kocian-pocatky-fotografie-na-tesinsku.pdf, s. 13, 17 [dostęp: 23 I 2015].

5 Piotr Kenig, *Dawne atelier fotograficzne Bielska i Białej*, Bielsko-Biała 1994, s. 24–25 i tablica genealogiczna na s. 45; Erwin Woźniak, *Jastrzębski Wilhelm*, [w:] *Słownik biograficzny: Czechowice-Dziedzice, Bronów, Ligota, Zabrzeg*, t. 1, red. Barbara Pająk, Czechowice-Dziedzice 2014, s. 67–68.

6 Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Cieszynie (dalej: APC), Akta Miasta Cieszyna (dalej: AMC), sygn. 483, s. 601–602 (stara paginacja: k. 344–344v). Za nieocenioną pomoc w znalezieniu Jastrzembskich w księgach, przechowywanych w tym zespole, dziękuję dr. hab. Wacławowi Gojniczkowi z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

7 APC, AMC, sygn. 484, s. 13–15 (stara paginacja: k. 8–9).

8 Tamże, s. 501 (stara paginacja: k. 293).

9 APC, AMC, sygn. 485, s. 55.

10 APC, AMC, sygn. 487, s. 40–43 (stara paginacja: k. 25–26v).

Przypuszczalnie spokrewnieni z nim byli inni Jastrzembscy, żyjący w XVII w. w Cieszynie: Daniel Jastrzembski, który 12 IV 1625 r. kupił w mieście dom, by sprzedać go 25 II 1638 r.[11], i Gabriel Jastrzembski, który ze swoją żoną Katarzyną miał dwie ochrzczone w Cieszynie córki: Konstancję (chrzest 31 XII 1664) i Katarzynę (chrzest 27 IX 1667)[12].

Wacław [I] Jastrzembski i jego potomstwo

Ród Jastrzembskich swoje przetrwanie w Cieszynie zawdzięczał Wacławowi [I], synowi Jerzego. W 1628 r. przyjął prawa miejskie Cieszyna[13]. W 1647 r. prowadził karczmę *Pod Modrą Gwiazdą* w Cieszynie[14]. Zmarł 3 IV 1680 r.; datę jego zgonu odnotował w swoich zapiskach Melchior Steffan, żonaty z Zuzanną Alberti, wnuczką Zuzanny *primo voto* Klossowej *secundo voto* Jastrzembskiej[15].

Wacław był dwukrotnie żonaty. Z pierwszego małżeństwa z Anną (zm. przed 19 XI 1671) pochodził syn Wacław [II][16]. 22 XI 1671 r. podpisał umowę ślubną z Zuzanną, wdową po Krzysztofie Klossie, a dwa dni później poślubił ją w Ostrawie[17]. Zuzanna zmarła 19 X 1690 r.[18]

Wacław [II] urodził się w Cieszynie. Z zawodu był rzeźnikiem, w 1664 r. przyjął prawa miejskie Cieszyna[19]. Prawdopodobnie był tożsamy z Wacławem Jastrzembskim, kupcem w Cieszynie, który w 1673 r. porzucił protestantyzm (przynajmniej oficjalnie)[20]. Zmarł 13 VI 1694 r.[21] Jego żona Estera do śmierci pozostała luteranką. Zmarła w styczniu 1718 r., przeżywszy według metryki zgonu około 77 lat[22].

---

11 APC, AMC, sygn. 486, s. 275 (stara paginacja: k. 202); sygn. 487, s. 246–247 (stara paginacja: k. 151–151v).

12 Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Cieszynie (dalej: PMMC), Metryki chrztów, t. 4, s. 61; t. 5, s. 15.

13 Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, Dział Historii, sygn. 7158, Hermann Zebisch, *Bürgerverzeichnis der Stadt Teschen 1624–1765* (dalej: Zebisch).

14 W. Gojniczek, *U schyłku panowania Piastów*, [w:] *Dzieje Cieszyna od pradziejów do czasów współczesnych*, t. 2, red. I. Panic, Cieszyn 2010, s. 89. W 1655 r. tę karczmę odkupił Jan Ssmolczar. J. Spyra, *Rozwój przestrzenny. Przedmieścia*, [w:] *Dzieje Cieszyna*..., s. 249.

15 Książnica Cieszyńska w Cieszynie (dalej: KCC), sygn. SZ DD VII 30. O samym Melchiorze zob. J. Spyra, *Historiografia a tożsamość regionalna w czasach nowożytnych na przykładzie Śląska Cieszyńskiego w okresie od XVI do początku XX wieku*, Częstochowa 2015, s. 214–218.

16 APC, AMC, sygn. 489, s. 761 (stara paginacja: k. 622), 771–772 (stara paginacja: k. 630–630v). Zob. też KCC, sygn. SZ DD VIII 8.

17 APC, AMC, sygn. 489, s. 757-760 (k. 618–619v); PMMC, Metryki ślubów, t. 3, s. 122.

18 KCC, sygn. SZ DD VII 30.

19 Zebisch.

20 J. Spyra, *Kontrreformacja w Cieszynie w latach 1653–1709*, [w:] *Trzysta lat tolerancji na Śląsku Cieszyńskim. W trzystulecie założenia kościoła Jezusowego w Cieszynie*, red. Renata Czyż, W. Gojniczek, Daniel Spratek, Cieszyn 2010, s. 79–80.

21 PMMC, Metryki zgonów, t. 1, s. 10.

22 PMMC, Metryki zgonów, t. 2, s. 86. Jako zmarła odnotowana 4 X 1718 r.: APC, KC, sygn. 268, s. 33–34 (stara paginacja: 36–37).

Z małżeństwa Wacława [II] i Estery pochodzili: Anna (chrzest 7 XII 1666)[23], Jerzy (chrzest 20 III 1670)[24], Zuzanna (chrzest 14 III 1671)[25] i Jan [I] (chrzest 20 VII 1679)[26]. Być może ich najstarszym synem był Wacław [III], którego metryki chrztu nie zdołałem odnaleźć w księgach metrykalnych parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie.

Wacław [III] urodził się w Cieszynie. Był rzeźnikiem. W 1694 r. przyjął prawa miejskie Cieszyna[27]. 21 II 1694 r. poślubił Zuzannę Fryzową, pannę z Cieszyna[28]. Wacław zmarł 25 VIII 1733 r., Zuzanna 22 II 1732 r. Oboje zmarli w Cieszynie, oboje też przed śmiercią zostali zaopatrzeni sakramentami, co oznacza, że byli katolikami[29].

Z małżeństwa Wacława [III] i Zuzanny pochodzili: Maria (chrzest 3 IX 1694)[30], Wacław (chrzest 19 II 1696, zmarł 25 VII 1702)[31], Franciszek (chrzest 11 X 1699)[32], Weronika (chrzest 8 I 1703, zmarła 28 IV 1703)[33] i Elżbieta (chrzest 28 X 1705, zmarła 28 VIII 1707)[34], a prawdopodobnie także (określeni w metrykach zgonów jako dzieci Wacława): Szymon (zmarł 3 III 1701)[35] i Dorota (zmarła 12 IV 1705; żyła 1 rok)[36].

Jan [I], syn Wacława [II], był rzeźnikiem. W 1698 r. przyjął prawa miejskie Cieszyna[37]. 21 I 1698 r. poślubił Weronikę Hoszkową, pannę z Cieszyna[38]. Zmarł 11 IV 1728 r. w Cieszynie[39]. Weronika zmarła 6 IV 1737 r. Według metryki zgonu żyła 60 lat[40]. Z małżeństwa Jana [I] i Weroniki pochodzili Jan [II] (chrzest 3 III 1699) i Anna (chrzest 23 XI 1700)[41].

Jan [II], podobnie jak ojciec, był rzeźnikiem. W 1722 r. przyjął prawa miejskie Cieszyna[42]. 14 II 1724 r. poślubił Zuzannę, wdowę po Janie Krausie[43]. Zmarł 22 I 1733 r.[44]

---

23 PMMC, Metryki chrztów, t. 4, s. 89.

24 PMMC, Metryki chrztów, t. 5, s. 57.

25 Tamże, s. 78.

26 PMMC, Metryki chrztów, t. 7, s. 22.

27 Zebisch. Jako rzeźnik także w: PMMC, Metryki zgonów, t. 1, s. 45, 49.

28 PMMC, Metryki ślubów, t. 4, s. 83.

29 PMMC, Metryki zgonów, t. 2, s. 315, 330.

30 PMMC, Metryki chrztów, t. 8, s. 31.

31 Tamże, s. 43; PMMC, Metryki zgonów, t. 1, s. 45.

32 PMMC, Metryki chrztów, t. 8, s. 76.

33 Tamże, s. 113; PMMC, Metryki zgonów, t. 1, s. 49.

34 PMMC, Metryki chrztów, t. 8, s. 149; PMMC, Metryki zgonów, t. 1, s. 84.

35 PMMC, Metryki zgonów, t. 1, s. 40.

36 Tamże, s. 57.

37 Zebisch.

38 PMMC, Metryki ślubów, t. 4, s. 112.

39 PMMC, Metryki zgonów, t. 2, s. 260.

40 Tamże, s. 362.

41 PMMC, Metryki chrztów, t. 8, s. 71, 87.

42 Zebisch.

43 PMMC, Metryki ślubów, t. 5, s. 197.

44 PMMC, Metryki zgonów, t. 2, s. 325.

Z małżeństwa Jana [II] i Zuzanny pochodzili: Ewa Weronika (chrzest 13 XII 1724)[45], Rozalia Józefa (chrzest 24 II 1727)[46], bliźniaczki Weronika Julianna i Zuzanna Teresa (chrzest 7 II 1729)[47], nieochrzczone dziecko (zm. 5 IV 1730)[48] i Józef Franciszek (chrzest 13 III 1731)[49].

Józef Jastrzembski, zgodnie z rodzinną, tradycją został rzeźnikiem. W 1749 r. przyjął prawa miejskie Cieszyna[50]. 24 XI 1751 r. poślubił Marię Grochol, córkę Henryka, katoliczkę z Cieszyna[51]. Zmarł po 24 II 1764 r., kiedy ochrzczono jego najmłodsze dziecko Józefę Marię (w jej metryce chrztu brak informacji, że była pogrobowcem, a tego typu informacje zwykle uwzględniano) i prawdopodobnie przed październikiem 1775 r. W archiwum parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie brak jednego tomu metryk zgonów, a w tomie prowadzonym od października 1775 r. nie znalazłem informacji o zgonie Józefa Jastrzembskiego.

Maria, wdowa po Józefie, zmarła 18 X 1784 r. w Cieszynie nr 146. Według metryki zgonu żyła 67 lat[52]. Z małżeństwa Józefa i Marii Jastrzembskich pochodzili: Franciszek Józef Wincenty (chrzest 3 IX 1752)[53], Jan [III] Józef (chrzest 23 V 1755)[54], Zuzanna Apolonia (chrzest 7 II 1758)[55], Weronika Ewa (chrzest 30 I 1759)[56], Magdalena Anna (chrzest 21 VII 1760)[57], dziecko zmarłe krótko po narodzinach (zm. 30 IX 1762)[58] i Józefa Maria (chrzest 24 II 1764)[59].

Starsza linia Jastrzembskich – potomkowie Franciszka (ur. 1752)

Franciszek Jastrzembski był piekarzem. 30 X 1776 r. poślubił Marię Gorgosch, córkę Jana, również piekarza w Cieszynie, ochrzczoną 8 VIII 1757 r. Maria Jastrzembska zmarła 12 V 1783 r. w Cieszynie[60]. 1 IX 1784 r. Franciszek poślubił Józefę Nowak,

45 PMMC, Metryki chrztów, t. 10, s. 196.

46 Tamże, s. 266.

47 Tamże, s. 336. Jedna z nich była prawdopodobnie tożsama z Barbarą, córką Jana Jastrzembskiego, która żyła 7 dni i zmarła 17 II 1729 r.; PMMC, Metryki zgonów, t. 2, s. 270.

48 PMMC, Metryki zgonów, t. 2, s. 288.

49 PMMC, Metryki chrztów, t. 10, s. 398.

50 Zebisch.

51 PMMC, Metryki ślubów, t. 6, s. 90.

52 PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, s. 175.

53 PMMC, Metryki chrztów, t. 12, s. 531.

54 Tamże, s. 618.

55 Tamże, s. 686.

56 Tamże, s. 714.

57 Tamże, s. 778.

58 Tamże, s. 871.

59 Tamże, s. 936.

60 Tamże, s. 675; PMMC, Metryki ślubów, t. 6, s. 567; PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, s. 147; G. Semrad, *Stammfolge Gorgosch aus Teschen*..., s. 598, 603 (tam omyłkowo data chrztu Marii podana jako

18-letnią córkę kupca Marcina Nowaka. Druga żona Franciszka zmarła 4 IV 1806 r. w Cieszynie. Według metryki zgonu żyła 40 lat, a przyczyną zgonu był tyfus[61].

Franciszek Jastrzembski był w sumie ojcem dziewięciorga dzieci. Z pierwszego małżeństwa pochodzili: Leopold Wincenty Marcin (chrzest 17 IX 1777)[62], Franciszek Wawrzyniec (chrzest 7 VIII 1780, zmarł 11 III 1783)[63], Rudolf Feliks Walenty (chrzest 15 I 1782)[64] i Józef Maciej (chrzest 25 II 1783, zmarł 26 V 1783)[65].

Z drugiego małżeństwa pochodzili: Wiktoria Genowefa (chrzest 15 XII 1785)[66], Piotr Ignacy (chrzest 31 I 1788)[67], Filipina Franciszka (ur. 12 I 1790)[68], Joanna Józefa (ur. 27 V 1792, zm. 12 IV 1793)[69] i Józefa (ur. 8 IV 1794)[70].

Z synów Franciszka w rodzinnym mieście najbardziej znany był Rudolf. Uczył się w cieszyńskim gimnazjum, później służył w 56 Pułku Piechoty Wenzla von Colloredo[71]. Po powrocie do Cieszyna został kasjerem miejskim[72]. Zmarł 29 VI 1859 r. w Cieszynie[73]. Był dwukrotnie żonaty. 23 X 1824 r. poślubił Annę Seberę, 17-letnią córkę Ignacego. Owdowiał już 21 XII 1825 r.[74] 21 I 1834 r. poślubił Cecylię Ruff, córkę Antoniego z miejscowości „Balin" na Węgrzech (nie udało mi się jej zidentyfikować, być może leżała na Słowacji, ówczesnych Górnych Węgrach). W chwili ślubu Cecylia mieszkała w Dębowcu. Zmarła 28 IX 1867 r. w wieku 55 lat[75].

Z drugiego małżeństwa Rudolfa pochodzili: Rudolf Antoni Wincenty Karol (ur. 22 I 1835, zm. 26 IV 1835)[76], Maria Franciszka Teresa (ur. 3 I 1837)[77] i Ryszard [I] Andrzej Antoni (ur. 23 III 1839)[78].

---

data ślubu).

61 PMMC, Metryki ślubów, t. 7A, s. 24; PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, Cieszyn, s. 273.

62 PMMC, Metryki chrztów, t. 13, s. 1537.

63 Tamże, s. 1630; PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, s. 144.

64 PMMC, Metryki chrztów, t. 13, s. 1693.

65 PMMC, Metryki chrztów, t. 14A, cz. 1, s. 13; PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, s. 147.

66 PMMC, Metryki chrztów, t. 14A, cz. 1, Cieszyn, s. 107.

67 Tamże, s. 118.

68 Tamże, s. 128.

69 Tamże, s. 145; PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, Cieszyn, s. 217.

70 PMMC, Metryki chrztów, t. 14A, cz. 1, Frysztackie Przedmieście, s. 32.

71 APC, Katholisches Gymnasium in Teschen, sygn. 15, s. 47 (1795 – klasa 1), 69 (1798 – klasa 1), 73 (1799 – klasa 2), 82 (1800 – klasa 3), 91 (1801 – klasa 4); Österreichisches Staatsarchiv in Wien, Kriegsarchiv, Musterlisten Karton-Nr 4719, Jahr 1806, 1 Teil, Infanterieregiment Nr. 56, Gross und Kleinen Staab, nr 32.

72 PMMC, Metryki ślubów, t. 8B, Cieszyn, s. 56; PMMC, Metryki zgonów, t. A, Cieszyn, s. 42, 108; „Schlesisches Tagblatt", nr 106 z 27 X 1909, s. 2.

73 PMMC, Metryki zgonów, t. 7A, Cieszyn, s. 42.

74 PMMC, Metryki ślubów, t. 8B, Cieszyn, s. 56; PMMC, Metryki zgonów, t. 5A, Cieszyn, s. 74.

75 Urząd Stanu Cywilnego w Dębowcu, Metryki ślubów parafii rzymskokatolickiej pw. św. Małgorzaty w Dębowcu – Dębowiec 1812–1891, k. 27; PMMC, Metryki zgonów, t. 7A, Cieszyn, s. 108.

76 PMMC, Metryki chrztów, t. 17B, Cieszyn, s. 141.

77 PMMC, Metryki chrztów, t. 18A, Cieszyn, s. 18.

78 Tamże, s. 53.

Ryszard [I] Jastrzembski był fotografem. Zmarł 3 I 1908 r. w Cieszynie na zwapnienie arterii[79]. Był dwukrotnie żonaty. 23 V 1871 r. poślubił Alvinę (Albinę) Kostrochitz, urodzoną 7 III 1840 r. w Morawskiej Ostrawie, córkę Wilhelma, adwokata. Pierwsza żona Ryszarda zmarła na ospę 8 VIII 1887 r.[80] 24 X 1891 r. Ryszard poślubił 29-letnią Ernestynę Haas, córka Fryderyka[81].

Z pierwszego małżeństwa Ryszarda pochodzili: Maria Wiola (ur. 18 XI 1872) (chrzest dopiero 23 XI 1875)[82], nieochrzczona córka, która żyła 11 miesięcy i zmarła 1 III 1875 r.[83], Rudolf (ur. 30 VIII 1875)[84], Karol August Ryszard (ur. 1 VIII 1877)[85], Ryszard [II] Wilhelm (ur. 5 II 1879)[86], Wilhelm Ernest August (ur. 28 VII 1880, zm. 19 III 1881)[87], Albina Matylda (ur. 26 XII 1881)[88], Wilhelm Oswald Ernest (ur. 15 IV 1884)[89] i Roman (ur. 1 VI 1887, zm. 18 VIII 1887)[90]. Z drugiego małżeństwa pochodził syn Fryderyk Emanuel (ur. 16 VII 1903, zm. 11 VIII 1903)[91].

Karol, podobnie jak ojciec, był fotografem. Zmarł 9 XI 1952 r. w Cieszynie[92]. 14 VIII 1904 r. poślubił Anna Gander, córkę Jerzego, krawca w Końskiej (obecnie w granicach Trzyńca w Republice Czeskiej)[93]. Z tego małżeństwa pochodzili: Elżbieta Helena (ur. 30 V 1905, zm. 3 X 1918)[94], Małgorzata Zofia (ur. 13 V 1906, zm. 5 VI 1906)[95], Gertruda Maria (ur. 12 III 1909), od 25 IX 1941 r. żona Karola Recmanika[96], martwo urodzona córka (18 II 1911)[97], Kurt Zygfryd Fryderyk (ur. 11 III 1912, zm. 3 IV 1912)[98], Zygfryd Antoni Albin (ur. 3 VI 1913)[99], Kornelia (ur. 29 III 1915, zm. 9 X 2000), od 11 I

79 PMMC, Metryki zgonów, t. 10A cz. 1, s. 450 (3 I 1908); „Silesia", nr z 5 I 1908, s. 4 (4 I 1908: „Gestern mittags"); „Neue Schlesische Zeitung", nr 2 z 5 I 1908, s. 2.

80 ZAO, SMSK, sign. Ka II 20, Metryki ślubów parafii rzymskokatolickiej w Karwinie 1853-1877, k. 42; PMMC, Metryki zgonów, t. 9A, Górne Przedmieście, s. 3.

81 PMMC, Metryki ślubów, t. 10A, Cieszyn, s. 106.

82 PMMC, Metryki chrztów, t. 21A, Górne Przedmieście, s. 13; por. „Gwiazdka Cieszyńska", nr 22 z 29 V 1875, s. 282.

83 PMMC, Metryki zgonów, t. 8A, Górne Przedmieście, s. 13.

84 PMMC, Metryki chrztów, t. 21A, Górne Przedmieście, s. 13.

85 Tamże, s. 20.

86 Tamże, s. 26.

87 Tamże, s. 79; PMMC, Metryki zgonów, t. 8A, Górne Przedmieście, s. 34.

88 PMMC, Metryki chrztów, t. 21A, Górne Przedmieście, s. 40.

89 Tamże, s. 55.

90 Tamże, s. 68; PMMC, Metryki zgonów, t. 9A, Górne Przedmieście, s. 4.

91 PMMC, Metryki chrztów, t. 23A, s. 183; PMMC, Metryki zgonów, t. 10A, cz. 1, s. 379.

92 PMMC, Metryki chrztów, t. 21A, Górne Przedmieście, s. 20 (dopisek w metryce chrztu).

93 PMMC, Metryki ślubów, t. 11B, s. 41.

94 PMMC, Metryki chrztów, t. 23A, s. 88; PMMC, Metryki zgonów, t. 11, s. 317.

95 PMMC, Metryki chrztów, t. 23A, s. 26; PMMC, Metryki zgonów, t. 10A, cz. 1, s. 296.

96 PMMC, Metryki chrztów, t. 24, s. 73.

97 Tamże, s. 183.

98 PMMC, Metryki chrztów, t. 25, s. 16; PMMC, Metryki zgonów, t. 10A cz. 2, s. 325.

99 PMMC, Metryki chrztów, t. 25, s. 117. 29 XII 1940 r. w Końskiej poślubił Marię Scheiter.

1936 r. żona Jana Jagiełki[100], Hildegarda Eleonora (ur. 11 V 1917), od 3 IV 1948 r. żona Jana Wybrańca[101] oraz Henrietta (ur. 30 XI 1919)[102].

Albina 3 XI 1912 r. poślubiła Rudolfa Kleina, urodzonego 11 V 1883 r. w Baden, urzędnika technicznego, zamieszkałego w Weinheim (księstwo Baden)[103].

Ryszard [II] był fotografem w Komorowicach. Żenił się trzykrotnie: po raz pierwszy z Anną Bachowską, która zmarła 21 II 1912 r. w Cieszynie w wieku 30 lat[104]; po raz drugi 7 VIII 1912 r. z Anną Marią Kropacz z Bielska, urodzoną 5 III 1889 r. w Bystrej, córką Wojciecha, komornika, i Marii z Juroszków[105]; po raz trzeci 28 II 1933 r. w Jaszowicach z Marią Kozieł[106]. Zmarł 23 II 1944 r.[107] Z pierwszego małżeństwa miał syna Waltera (ur. 27 XII 1911), urzędnika, żonatego od 23 XI 1935 r. z Rozalią Żaczek[108].

Wilhelm był fotografem w Dziedzicach. 27 XI 1915 r. w Komorowicach koło Białej poślubił Rozalię Bochowską (siostrę Anny)[109]. Zmarł 8 VII 1933 r.[110] Pozostawił dwie córki: Gertrudę Teresę (ur. 3 VIII 1916) i Irenę[111].

Młodsza linia Jastrzembskich – potomkowie Jana (ur. 1755)

Jan [III] był rzeźnikiem[112]. 28 IX 1779 r. poślubił Helenę Raindę, córkę Jana z Cieszyna[113]. Helena jest najpewniej tożsama z Heleną Jastrzembską, wdową, która zmarła 28 IX 1821 r. w Cieszynie w wieku 68 lat[114]. Z małżeństwa Heleny i Jana pochodzili: Henryk [I] Ignacy (chrzest 11 VII 1781)[115], Adam Jan (chrzest 30 IX

100 PMMC, Metryki chrztów, t. 25, s. 258; *Śp. Kornelia Jagiełko*, http://grobonet.zgk.cieszyn.pl/grobonet/start.php?id=detale&idg=21064&inni=0&cinki=1 [dostęp: 8 IV 2016].

101 PMMC, Metryki chrztów, t. 26A, s. 66.

102 Tamże, s. 188.

103 PMMC, Metryki ślubów, t. 11B, s. 27.

104 P. Kenig, *Dawne atelier*..., s. 24; *Najstarsze atelier fotograficzne w Dziedzicach*, http://www.czechowice-dziedzice.pl/www_2.0/index.php?option=com_content&task=view&id=1098&Itemid=93 [dostęp: 4 X 2015]; PMMC, Metryki zgonów, t. 10A cz. 2, s. 230.

105 Urząd Stanu Cywilnego w Bielsku-Białej, Metryki ślubów parafii rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja w Bielsku 1890–1917, s. 354.

106 PMMC, Metryki chrztów, t. 21A, Górne Przedmieście, s. 26 (dopisek w metryce chrztu).

107 P. Kenig, *Dawne atelier*..., s. 25.

108 Tamże, s. 25, 45.

109 PMMC, Metryki chrztów, t. 21A, Górne Przedmieście, s. 55 (dopisek w metryce chrztu); P. Kenig, *Dawne atelier*..., s. 45.

110 *Najstarsze atelier fotograficzne*... [dostęp: 4 X 2015].

111 P. Kenig, *Dawne atelier*..., s. 45; E. Woźniak, *Jastrzębski Wilhelm*..., s. 67.

112 PMMC, Metryki chrztów, t. 13, s. 1669; t. 14A, cz. 1, s. 35.

113 PMMC, Metryki ślubów, t. 6, s. 628.

114 PMMC, Metryki zgonów, t. 5A, Cieszyn, s. 44.

115 PMMC, Metryki chrztów, t. 13, s. 1669.

1783)[116], Józefa Dorota (chrzest 27 XII 1785)[117] i Maria (ur. 1 IX 1792, zm. 13 VIII 1793)[118].

Henryk [I] uczył się w gimnazjum katolickim w Cieszynie w latach 1794–1798[119]. Jako dorosły człowiek mieszkał w Jabłonkowie; w metrykach nazywany jest królewsko-książęcym rentmistrzem. Z małżeństwa z Marią *de domo* Mienta (?) (może Miarka?) pochodzili: Henryk [II] Filip (ur. 29 IV 1812)[120]; Maria Franciszka (ur. 2 X 1813)[121], Edward Augustyn (ur. 21 XII 1816)[122] i Augustyna Józefa (ur. 24 XII 1822)[123].

Henryk [II] był malarzem (tak konsekwentnie był nazywany w księgach metrykalnych), z jego dorobku artystycznego zachowało się niewiele: kilka akwarel i obrazy olejne, przedstawiające m.in. hutę koło Frydku i mieszczan cieszyńskich koło Góry Zamkowej[124]. Najpóźniej w 1845 r. zamieszkał w Bobrku koło Cieszyna. 27 V 1845 r. poślubił Annę Cichy, 23-letnią protestantkę z Bobrku, córkę Zuzanny, komornicy[125]. Zmarł 18 III 1881 r. w Trzyńcu na raka żołądka[126]. Anna już 17 V 1881 r. wyszła powtórnie za mąż za Emanuel Maltzana[127].

Z małżeństwa Henryka i Anny pochodzili: Henryk [III] Aleksander (ur. 8 VI 1845)[128], Aleksander [II] Edward (ur. 12 XII 1846)[129], Adelajda Elżbieta (ur. 19 XI 1850), która 19 I 1869 r. poślubiła Maurycego Waltera, młynarza w Końskiej[130], i Maria Alojzja (ur. 10 VI 1855), która 8 IX 1872 r. poślubiła Roberta Schatanika, syna magazyniera kolejowego[131].

---

116 PMMC, Metryki chrztów, t. 14A, cz. 1, s. 35.

117 PMMC, Metryki chrztów, t. 14A, cz. 1, Cieszyn, s. 108.

118 Tamże, s. 148; PMMC, Metryki zgonów, t. 4A, Cieszyn, s. 217.

119 APC, Katholisches Gymnasium in Teschen, sygn. 15, s. 41 (1794 – klasa 1), 45 (1795 – klasa 2), 51 (1796 – klasa 3), 57 (1797 – klasa 4), 63 (1798 – klasa 5).

120 ZAO, SMSK, sign. Ja I 5, Metryki chrztów parafii rzymskokatolickiej w Jabłonkowie 1790–1840, s. 238. W. Iwanek, *Słownik*..., s. 51, podaje „ur. 1812 w Cieszynie (Jabłonkowie?)". Później (W. Iwanek, *Cieszyński ośrodek artystyczny*, „Kalendarz Śląski", 1972, s. 56–57), twierdził, że urodził się w 1812 r. jako syn kasjera miejskiego (czyli chodziłoby o Rudolfa). Z ksiąg metrykalnych wynika, że przyszedł na świat w Jabłonkowie.

121 ZAO, Ja I 5, Metryki chrztów parafii rzymskokatolickiej w Jabłonkowie 1790–1840, s. 249.

122 Tamże, s. 279.

123 Tamże, s. 459.

124 Twórczość omówił Witold Iwanek, *Plastycy Śląska Cieszyńskiego. Henryk Jastrzębski*, „Głos Ziemi Cieszyńskiej", nr 47 z 23 XI 1962, s. 4–5. Tam też reprodukcje dwóch akwarel pędzla Jastrzembskiego.

125 PMMC, Metryki ślubów, t. 8A, Bobrek, s. 55. Por. Iwanek, *Cieszyński ośrodek artystyczny*, s. 57.

126 ZAO, SMSK, sign. Ja VII 3, Metryki zgonów parafii rzymskokatolickiej w Trzyńcu 1784–1885, k. 71v.

127 ZAO, SMSK, sign. Ja IX 15, Metryki ślubów parafii rzymskokatolickiej w Wędryni – Wędrynia, Łyżbice 1797–1890, Łyżbice, s. 46.

128 PMMC, Metryki chrztów, t. 18B, Bobrek, s. 54.

129 Tamże, s. 63.

130 PMMC, Metryki chrztów, t. 19B, Górne Przedmieście, s. 10; Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lesznej Górnej, Metryki ślubów Leszna Dolna 1784–1912 i Leszna Górna 1822–1888, Leszna Dolna, s. 67.

131 PMMC, Metryki chrztów, t. 19B, Bobrek, s. 11b; ZAO, SMSK, Ja VII 2, Metryki ślubów Trzyniec 1784–1885, k. 32v.

Henryk [III] zmarł 26 XII 1897 r. w Cieszynie; w metryce zgonu został określony jako „pomocnik malarski" (*Malerhilfer*)[132]. Aleksander [II], w metryce zgonu nazwany malarzem, nie założył rodziny. Zmarł 19 XI 1900 r. w szpitalu bonifratrów w Cieszynie na gruźlicę[133].

Adam (syn Jana [III]), „mistrz solny" (*Salter Meister*), 26 I 1813 r. poślubił Annę Szarecką, 21-letnią córkę Józefa z Cieszyna. Adam zmarł 19 VI 1860 r., a Anna 23 VII 1873 r.[134] Ich dziećmi byli: Leopold (chrzest 15 XI 1813, zm. 7 V 1819)[135], Aleksander [I] Jan (ur. 18 II 1816)[136] i Antonia Maria Karolina (ur. 7 V 1820)[137].

Aleksander [I] Jastrzembski był kupcem w Morawskiej Ostrawie. 11 VIII 1847 r. poślubił 26-letnią Annę Freywillig mieszkającą w tej miejscowości[138].

Antonia mieszkała w Cieszynie. Nie wyszła za mąż. W metryce zgonu została określona jako „prywatystka". Zmarła 8 IV 1908 r.[139]

***

Podsumowując, udało się odtworzyć genealogię Jastrzembskich (Jastrzębskich) z Cieszyna od końca XVI do początku XX w. Przy okazji doprecyzowano szczegóły związane z biografią malarza Henryka Jastrzembskiego. Warto byłoby opracować genealogie innych wpływowych rodzin mieszczańskich z Cieszyna, a także omówić ich sytuację majątkową, w szczególności stan posiadania nieruchomości. Później, dysponując takim materiałem, można byłoby przyjrzeć się, jak kształtowały się i funkcjonowały cieszyńskie elity w czasach Habsburgów, a następnie dokonać konfrontacji z istniejącymi modelami teoretycznymi na temat elit miejskich w epoce nowożytnej.

GENEALOGY OF THE JASTRZEMBSKI (JASTRZĘBSKI) HOUSE, A MIDDLE-CLASS FAMILY FROM CIESZYN, FROM THE END OF THE 16TH TO THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

The article presents the genealogy of the Jastrzembski family from the end of the 16th century to the beginning of the 20th century. According to the chronicler Alois Kaufmann (1772–1847),

132 PMMC, Metryki zgonów, t. 9A, Górne Przedmieście, s. 82.

133 PMMC, Metryki zgonów, t. 9A, Cieszyn, s. 177.

134 PMMC, Metryki ślubów, t. 8B, Cieszyn, s. 1; PMMC, Metryki zgonów, t. 7A, Cieszyn, s. 52; t. 8A, Cieszyn, s. 37.

135 PMMC, Metryki chrztów, t. 15A, Cieszyn, s. 10; PMMC, Metryki zgonów, t. 5A, Cieszyn, s. 30.

136 PMMC, Metryki chrztów, t. 15A, Cieszyn, s. 44.

137 Tamże, s. 111.

138 ZAO, SMSK, sign. MO I 14, Metryki ślubów parafii rzymskokatolickiej w Morawskiej Ostrawie 1839–1864, k. 34.

139 PMMC, Metryki zgonów, t. 10A cz. 1, s. 165.

it was one of 19 bourgeois families living in Cieszyn since the Piast era (the Cieszyn Piasts died out in 1653). The family's most notable representatives were Henryk (1812–1881), a painter who was born in Jablunkov (Jabłonków) and died in Třinec (Trzyniec), Rudolf (1782–1859), the city cashier of Cieszyn, his son Ryszard (1839–1908), a photographer in Cieszyn, and the sons of the latter: photographers Karol (1877–1952) from Cieszyn, Ryszard (1879–1944) from Komorowice, and Wilhelm (1884–1933) from Dziedzice.